

A Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság
Bf.I.23/2009/3. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2009. évi március hó 24. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság a hivatali visszaélés büntette miatt **vádolt és társa** ellen indult büntetőügyben a Somogy Megyei Bíróság B.302/2008/7. számú ítéletét akként változtatja meg, hogy

I.r. és II.r. vádlottak bűnösségét 1-1 rb. társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntetében megállapítja (Btk.225.§).

Ezért a vádlottakat megrovásban részesíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a vádlottakat, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az eljárás során felmerült 40.740 (negyvenezer-hétszáznegyven) forint bűnügyi költséget az államnak.

I n d o k o l á s

A Somogy Megyei Bíróság B.302/2008/7. számú, 2008. évi október hó 28. napján kelt ítéletében I.r. és II.r. vádlottakat a Btk.225.§-ába ütköző társtettesként elkövetett hivatali visszaélés büntettének vádja alól felmentette, megállapította, hogy az eljárás során felmerült bűnügyi költség az állam terhén marad.

A megyei bíróság ítélete ellen az ügyész a vádlottak terhére súlyosításért, bűnösségük megállapítása és velük szemben felfüggesztett börtönbüntetés kiszabása végett jelentett be fellebbezést.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség átiratában és nyilvános ülésen jelen lévő képviselője útján az ügyészi fellebbezést fenntartotta.

A vádlottak terhére bejelentett jogorvoslati kérelem alapján eljárva az ítélőtábla a Be.348.§ (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást felülbírált.

Ennek eredményeként megállapította, hogy a megyei bíróság a perrendi szabályok betartása mellett folytatta le a bizonyítást, a tényállást felderítette, a bizonyítékokat beszerezte és értékelte, indokolási kötelezettségének is eleget tett.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság az iratok tartalma alapján - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontjára - az alábbiak szerint egészíti ki.

A vádlottak korábban ismerték fk.**sértettet**, vele szemben öt alkalommal intézkedtek.

Mellőzi az elsőfokú bíróság ítéletének 7. oldalán az első bekezdésből, miszerint fk.**sértett** a kézikocsit önként húzta be a rendőrkapitányság udvarára.

Ez a megállapítás részben ellentétes a tényállás korábbi megállapításaival, de ellentétes az iratok tartalmával is. Az ítélet 3. oldalán, az utolsó bekezdésben az elsőfokú bíróság azt rögzítette, hogy I.r. vádlott felszólította fk.**sértettet** arra, hogy a kézikocsit be kell húznia a rendőrkapitányságra, amely ellen fk.**sértett** nem tiltakozott. Ezzel szemben a nyomozati iratok 34. oldalán a II.r. vádlott által készített rendőri jelentés szerint a fk.**sértett** azt mondta „nem fogja a kocsit behúzni és el fog futni.”

Abból a tényből, hogy az I.r. vádlott felszólította a sértettet a kézikocsi húzására és a sértett a felszólításnak eleget tett, nem lehet olyan következtetést levonni, hogy a kézikocsit önkéntesen húzta be a kapitányság udvarára. A rendőri jelentés kifejezetten a sértett ellenkezését és nem önkéntes beleegyezését, önkéntes magatartását igazolja.

A fentiek szerint kiegészített tényállás mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól, az a bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapul.

A megállapított tényállásból az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy a vádlottak a rájuk vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően cselekedtek, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatát betartva intézkedtek a sértettel szemben, cselekményüknek nem volt jogellenes célzata, ezért magatartásukkal nem valósították meg a hivatali visszaélés büntettének törvényi tényállását, nem követtek

el bűncselekményt. Az elsőfokú bíróság kizárólag erkölcsi, etikai alapon vélte kifogásolhatónak a vádlottak intézkedését.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) 48.§ (4) bekezdése értelmében a rendőr bilincset alkalmazhat személyi szabadságában korlátozni kívánt, vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására. Az Rtv.16.§ (4) bekezdése rögzíti, hogy a rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, embertelen vagy megalázó bánásmódot. A Rendőrség Szolgálati Szabályzata - a cselekmény elkövetésekor hatályos 3/1995.(III.1.) BM rendelet 54.§ (1) bekezdés c) pontja - szerint bilincs alkalmazása az Rtv.48.§ alapján különösen azzal szemben indokolt, akinek elfogására bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt került sor. E rendelkezések szem előtt tartásával a vádlottak intézkedése - a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható fk.sértett elfogása és megbilincselése - nem kifogásolható, az megfelel a jogszabályi előírásoknak. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatának 54.§ (4) bekezdése tiltja azonban a bilincs oly módon való használatát, amely jellegénél fogva megalázó, az 54.§ (6) bekezdés c) pontja pedig egyértelműen rögzíti, hogy tárgyhoz bilincselésnek kizárólag akkor van helye, ha a személy szökésének megakadályozása más módon nem biztosítható. Ezeknek az előírásoknak I.r. és II.r. vádlottak intézkedése már nem felelt meg. Az adott körülmények között a sértett szökésének megakadályozása nem kizárólag a kézikocsihoz történő bilincseléssel volt megoldható, erre számos más, a szolgálati szabályzatnak megfelelő megoldás lett volna.

A vádlottaknak az a magatartása pedig, hogy fk.sértettet a kézikocsihoz bilincselve arra szólították fel, hogy azt húzza be a rendőrkapitányságra, majd a rendőrautóval őt lassan követve az utcán haladtak, a másodfokú bíróság álláspontja szerint megalázó bánásmódként értékelhető. Ezt az értékelést nem érinti az a körülmény, hogy a sértett egyébként a kézikocsival rendszeresen szállított hasonló módon fémhulladékot és fát. A megalázottság érzetét fokozta, hogy amikor egy fémdarab leesett a kocsiról, az I.r. vádlott a sértettel a bilincs levétele után azt a kocsira visszarakatta, majd őt ismét a rúdhoz bilincselte.

A bilincs használatának megalázó jellege megítélése szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a kocsihoz bilincselés tényét a kívülállók észlelték-e. Ezért irreleváns, hogy a bilincset a sértett ruházata eltakarta és azok a személyek, akik a kocsit húzó sértettet látták, nem vették észre, hogy hozzá van bilincselve ahhoz. Valakit megsérteni önérzetében, emberi méltóságában megalázni akkor is lehet, ha erről kívülállók egyáltalán nem szereznek tudomást, a megalázottság érzése elsősorban az egyén belső világában jelentkezik.

Az irányadó tényállás alapján nem helytálló az elsőfokú bíróság azon érvelése sem, hogy a vádlottak kényszerhelyzetben voltak és az előjárói utasításnak csak úgy tudtak eleget tenni és az intézkedést jogszerűen befejezni, hogy a sértettet a kézikocsihoz bilincselve behúzták vele a lefoglalt bűnjeleket a

rendőrkapitányságra. A Rendőrségi törvény, a Rendőrség Szolgálati Szabályzata, de a Büntetőeljárás törvény sem teszi lehetővé azt, hogy egy bűncselekmény gyanúsítottját arra kényszerítsék, hogy akarata ellenére egy kézikocsit a rendőrségre behúzzon. Az I.r. és II.r. vádlott az ügyelet vezető utasítására arra volt köteles, hogy a bűncselekmény elkövetéséből származó tárgyakat biztonságba helyezze, azokat bűnjelként lefoglalja és a gyanúsítottat előállítsa. A vádlottakat azonban intézkedésük során nem annak jogszerűsége, hanem elsősorban célszerűsége vezette. Az intézkedés célszerűsége azonban sosem járhat a törvényesség sérelmével. A hivatalos személy intézkedését nem célszerűségi elvek, hanem alapvetően a jogszabályi előírások határozzák meg, csak azok megtartása mellett lehetséges az intézkedés célszerűségére hivatkozni. A vádlottaknak számos más lehetősége is lett volna az intézkedés törvényes befejezéséhez. Megvárhatták volna járőrtársaik visszaérkezését, és addig a helyszínen maradva biztosítják a bűnjelek elhelyezését, vagy más személy őrzésébe adják a kézikocsit és az azon szállított tárgyakat.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint nincs jelentősége annak sem, hogy a vádlottak korábban ismerték a sértettet és velük szemben fk.**sértett** korábban is arrogáns volt. Egy rendőr intézkedése során a vele szemben tiszteletlenül fellépő, vagy netán bűncselekményt megvalósító személlyel szemben is köteles betartani a rá vonatkozó szabályokat. Ezen túlmenően a sértett skizofrénias, epileptikus betegségben szenved, szellemileg erősen visszamaradott. Miután ezek a körülmények bizonyos mértékig szemmel érzékelhetők, a vádlottaknak intézkedésük során erre még inkább figyelemmel kellett volna lenniük. A vádlottaknak a sértett arrogáns fellépésére hivatkozása megerősíti azt a következtetést, hogy fk.**sértett** intézkedésük során szándékosan alázták meg.

A vádlottak hivatalos személyként követték el a terhükre rótt cselekményt. A sértett kézikocsihoz bilincselése nem volt jogszerű, arra sem volt törvényes felhatalmazásuk, hogy a kézikocsit a sértettel húzassák be a rendőrkapitányságra. Ezért az Rtv. idézett rendelkezéseinek megszegésén túl hivatali helyzetükkel, rendőri mivoltukkal visszaéltek, magatartásukban a jogellenes célzat, a vádlottak hátrányt okozó szándéka is egyértelműen megállapítható. A hátrány vagy az előny lehet anyagi természetű, de lehet erkölcsi, személyi természetű is (BH. 2006/141.). A fellebbviteli bíróság ennek alapján megállapította, hogy a vádlottak magatartását a sértett emberi mivoltában való megalázása is motiválta, ami mindenképpen kimeríti a jogtalan hátrány okozását.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság álláspontja szerint a vádlottak cselekménye megvalósította a Btk.225.§-ába ütköző hivatali visszaélés büntetettének törvényi tényállását, ezért a másodfokú bíróság I.r. és II.r. vádlottak bűnösségét megállapította.

A büntetőjogi jogkövetkezmények alkalmazása során a másodfokú bíróság a vádlottak javára értékelte, hogy hosszú időn keresztül kifogástalanul látták el rendőri szolgálatukat. További enyhítő körülményként értékelte a vádlottak javára, hogy

intézkedésük bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására és előállítására irányult - tehát alapjában véve jogszerűnek tekinthető -, pusztán annak végrehajtása során léptek a jogtalanság talajára. A vádlottak magatartását tehát nem csupán a hátrány okozására irányuló szándék motiválta. Figyelemmel volt a fellebbviteli bíróság arra is, hogy a vádlottak által okozott hátrány nem volt jelentős.

Abban az esetben azonban, ha a hivatalos személyek - jelen ügyben a járőrszolgálatban intézkedő rendőrök - a rájuk vonatkozó szabályokat nem tartják be, a hivatalos minőségükhöz kapcsolódó jogosítványokat tudatosan a társadalmi rendeltetésükkel ellentétesen, szabályellenesen gyakorolják, a működésük törvényességébe vetett bizalmat ingatják meg. Ezt a körülményt a másodfokú bíróság súlyosítónak értékelte.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság úgy látta, hogy a vádlottak bűnösségének megállapítása mellett sem indokolt velük szemben büntetés kiszabása. A vádlottak cselekménye olyan csekély mértékben veszélyes a társadalomra, hogy velük szemben a törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása, vagy más intézkedés alkalmazása szükségtelen.

Erre tekintettel a másodfokú bíróság a vádlottakat a Btk.71.§ (1) bekezdése alapján megrovásban részesítette.

A vádlottak bűnösségének megállapítására figyelemmel a Be.338.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a vádlottakat a felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A fentiek szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be.372.§ (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg egyéb törvényes rendelkezéseit a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

P é c s, 2009. március 24.

Dr.Makai Lajos s.k. a tanács elnöke, Dr.Tóth Sándor s.k. előadó bíró, Dr.Halász Etelka s.k. bíró